

Această publicație a apărut cu sprijinul
Consiliului Județean Maramureș

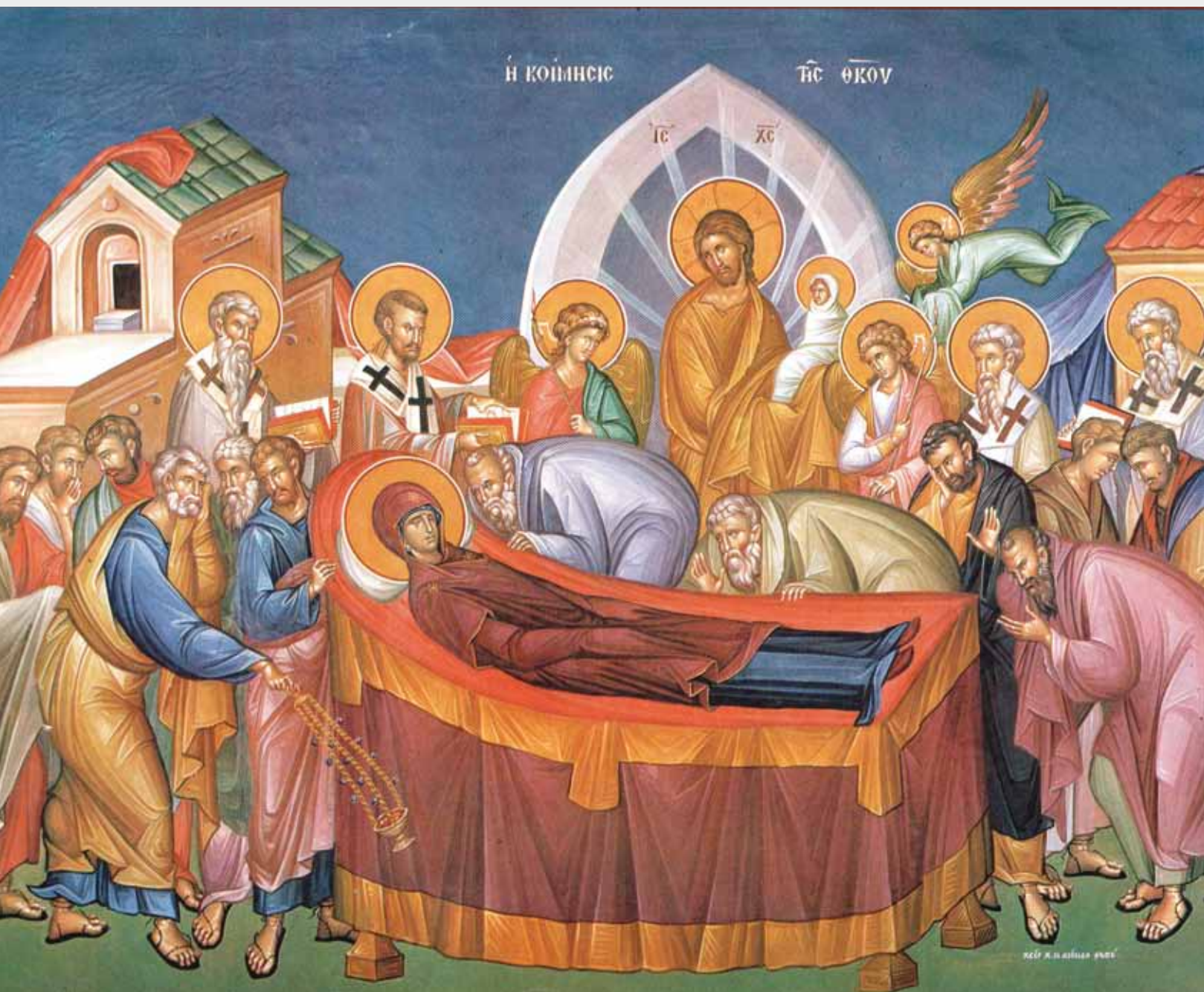
Gazeta

de

NR. 47, august 2015

RELIGIE ȘI SPIRITUALITATE ORTODOXĂ

UN PROIECT AL ASOCIAȚIEI TINERILOR ORTODOCȘI AI PROTOPOPIATULUI BAIA MARE ÎN PARTENERIAT CU **Gazeta**

† Justinian Chira,
Arhiepiscopul
Maramureșului și Sătmarului

În ziua aceasta de praznic luminos, în care serbăm Nașterea Domnului nostru Iisus Hristos, cu părintească și creștinească dragoste vă binecuvântează și vă urez din toată inima să petreceți sfintele sărbători ale Nașterii Domnului, ale Anului Nou, ale Botezului și ale Sfântului Ioan, cu sănătate, cu pace, cu bucurie și fericire.

Ziua aceasta și zilele care urmează sunt zile sfinte, zile binecuvântate de Dumnezeu, zile în care Dumnezeu a coborât pe pământ și este mai aproape de noi decât în alte zile din an.

Crăciunul îl așteptăm toți creștinii cu bucurie, pentru că el ne aduce un dar mai de preț și mai frumos decât orice dar din lume.

Tatăl nostru cel din ceruri ne-a trimis în dar pe Fiul Său, care S-a născut ca un prunc nevinovat din Fecioara Maria, în Betleem. El a venit blând și smerit ca să ne mântuiască pe noi din robia iadului și din spaima morții. Să primim acest dar cu sfințenie, cu smerenie și cu credință. Să nu uităm și să ne amintim toți, în aceste zile sfinte, că prin nașterea lui Hristos, Dumnezeu este cu noi, între noi, alături de noi. Ca un prunc nevinovat, curat și luminat,

Fiul lui Dumnezeu, cel ce este Domn și Stăpân al cerului și al pământului, iată, iubiiții mei frați, a venit în lumea, de care, deși este umbrită de păcat, Dumnezeu nu s-a lepădat, pentru că este opera Sa. Lumea suntem noi, toți, de care, cu toate că de multe ori suntem nevrednici, Tatăl nostru nu s-a lepădat, nu ne-a părăsit, pentru că ne iubește și ne-a iubit, după cum ne spune Scriptura, zicând: „Dumnezeu așa a iubit lumea încât pe Fiul Său Cel Unul-Născut L-a dat, ca oricine crede în El să nu piară, ci să aibă viață veșnică” (In. 3, 16).

Iată, iubiiții mei frați, ce dar ne-a făcut nouă Dumnezeu, dar pe care noi trebuie să-l primim cu nemărginită bucurie, însă și cu mare grijă, pentru că avem datoria să ne gândim și să nu uităm niciodată cine este Cel ce ne-a făcut acest dar și, de asemenea, să vedem ce preț are acest dar.

Căci viața toată, toate bucuriile și speranțele noastre, sunt legate de acest dar. Și nu numai viața de aici de pe pământ, ci și mântuirea și fericirea noastră veșnică izvorăsc din acest Dar. „Domnul nostru Iisus Hristos, Mesia cel luminos”, cum se cântă în frumoasele noastre colinde.

Maica Vieții

„Iată de acum mă vor fericii toate neamurile” (Lc. 1, 48)

Dar în această sfântă și frumoasă zi, fraților, să vedem prin cine ne-a trimis Dumnezeu pe Fiul Său în lume.

Tot Sfânta Scriptură ne spune că Dumnezeu ne-a trimis pe Fiul Său în lume printr-o fecioară numită Maria (Lc. 1, 27). Ea este Maica Domnului, Născătoarea de Dumnezeu care, după ce a primit vestea că va naște pe Hristos, cu smerenie și cu bucurie mare a strigat: „Iată de acum mă vor fericii toate neamurile” (Lc. 1, 27).

Această proorocie pe care a făcut-o Maica Domnului s-a împlinit, căci o fericesc, o cinstesc și o preamăresc toate neamurile, așa după cum Duhul Sfânt i-a descoperit în Nazaret.

Toate neamurile iubitoare de Hristos cinstesc pe Maica Domnului, înălțând în cinstea ei altare mărețe, scriind opere nemuritoare, întemeind mănăstiri și așezăminte sfinte, în care își găsesc ocrotire și mângâiere mulți bătrâni, orfani și bolnavi, care sunt părăsiți de toți oamenii.

Icoana Maicii Domnului este așezată la locul cel mai de cinste în sfintele biserici și în casele dreptcredincioșilor. O candelă sau o lumânare arde în cinstea Maicii Domnului în toate bisericile lui Hristos.

Nici o persoană în cer și pe pământ nu se bucură de atâta cinste, cum se bucură Maica Domnului. Pe Maica Domnului o preamărește Tatăl, care a ales-o să fie Maica Fiului Său; o preamărește Fiul, care a dorit-o să-I fie mamă; o înalță Duhul Sfânt, care, sfințind-o, S-a sălășluit în ea, ca în cel mai sfânt locaș din lume.

Pe Maica Domnului o preamăresc toți îngerii și toți strămoșii și patriarhii. O fericesc pe Maica Domnului Adam și Eva pentru că i-a eliberat de greșeala pe care au făcut-o. Pe ea au așteptat-o, în ea și-au pus speranța din clipa în care Dumnezeu le-a dat vestea cea bună,

când a spus șarpelui: Călcâiul ei - al femeii - „îți va zdrobi capul” (Fac. 3, 15).

O fericesc pe Maica Domnului Avram, Isaac și Iacob, împreună cu toți proorocii și sfinții. O preamăresc Apostolii, Martirii și Cuvioșii. Toți ierarhii și slujitorii sfintelor altare o preamăresc, pentru că prin ea ne-a venit nouă și S-a născut pe pământ „lumina lumii”, Izbăvitorul Emanuel, prin care Dumnezeu este cu noi.

Pe Maica Domnului o fericesc toate creaturile, îngerii și oamenii, pentru că ea s-a ridicat mai presus de toată zidirea, prin ascultare, prin smerenie, prin sfințenie, prin credință și prin iubire față de oameni. Nimeni nu s-a ridicat mai presus de ea în bunătate, în sfințenie, în milă, în dreptate.

Natura întregă o preamărește pe ea, care este desăvârșirea și împlinirea tuturor. Pentru flori, ea este trandafirul cel ales, ea este mireasma și culoarea

lor, mireasma și frumusețea florilor. Pentru păsări, Maica Domnului este turtureaua cea aurită, porumbița cea nevinovată, privighetoarea cea cu dulce glas, pasărea care-și ocrotește puii sub aripi, pentru ca păsările cele răpitoare – duhurile cele rele și întunecate – să nu-i răpească. Pentru animale, Maica Domnului este mielușeua din care s-a născut Mielul lui Dumnezeu. Pentru preafrumoasele stele, Maica Domnului este luceafărul dimineții, care a prevestit răsăritul Soarelui vieții, Hristos. Pentru lună, ea este mireasa ce-și reazemă picioarele pe tainica ei arătare. Pentru soare, Maica Domnului este raza care luminează și încălzește pământul.

După cum întreg Cosmosul își are darurile, rațiunile, rostul lui, tot așa pentru lumea spirituală, în planul lui Dumnezeu, Maica Domnului își are rostul și rațiunile ei tainice, fără de care nu ar fi venit împlinirea harului prin Duhul Sfânt. Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt au ales-o pe ea din sânul creației, creație care, din pricina duhului celui rău, era gata să se prăbușească în haos, fiind zdruncinată din pricina răzvrătirii și neascultării de legile date de Dumnezeu. Prin zămislirea Fiului lui Dumnezeu din cea Preacurată, prin ascultarea și smerenia Mariei, s-a echilibrat ceea ce stricase neascultarea Evei.

Dar Maica Domnului, deși a născut pe Fiul lui Dumnezeu, nu s-a ridicat mai presus de Cel Preainalt, cum a făcut Lucifer. Ea nu și-a asumat merite pe care le are numai Dumnezeu. Maica Domnului are daruri, dar nu le acordă cu puterea ei, ci darurile pe care le are de la Fiul ea le împarte tuturor, așa cum a făcut și la nunta din Cana Galileii.

Maica Domnului este peste tot prezentă cu mila și cu bunătatea sa, dar nu se declară atotprezentă. Ca o mamă bună, ea a fost întotdeauna alături de Fiul ei, de la Naștere și până la Înălțare, dar niciodată n-a trecut peste voia Fiului său.

Maica Domnului este zidul de care se sfărâmă toate valurile pe care Satana le stârnește împotriva planurilor lui Dumnezeu, împotriva lucrărilor lui Dumnezeu, împotriva Bisericii lui Dumnezeu, împotriva tuturor fiilor

Împărăției lui Dumnezeu, care poartă Crucea lui Hristos și pe umeri și în inimă. De aceea, împotriva Maicii Domnului se ridică toate duhurile diavolului și toți slujitorii diavolului.

Pe Maica Domnului, iubiți creștini, o fericesc toate neamurile de două mii de ani aproape. Chiar și păgânii o onorează pe Maica Domnului. „În toate moscheile, din Africa până în India, de la Bosfor până în China, de la sanctuarele cele mai mărețe până la cele mai umile capele, Fecioara este prezentă în mod misterios. Ea este adorată fără împotrivirea credincioșilor mahomedani” (MIRIAM HARRY – Cultul Sfintei Fecioare la musulmani, traducere din limba franceză de V. DUDU – extras din revista „Mitropolia Moldovei”, nr. 4, aprilie 1940).

Împreună cu toate neamurile creștinești de pe pământ, poporul român a fericit, adică a cinstit întotdeauna, în mod deosebit, pe Maica Domnului. Numele ei este cel mai des pomenit pe toate monumentele străvechi, pe care arheologii le-au descoperit. De aceea pământul locuit de români a fost numit „Grădina Maicii Domnului” (Pr. Prof. Dr. Ioan Coman, Scriitori bisericești din epoca străromână, București 1979, pag. 321).

Maica Domnului a iubit și a ocrotit întotdeauna poporul român. A apărut și a păzit Țara și Biserica noastră, Țara și Poporul român, pentru că în această țară numele Fiului ei, al Domnului nostru Iisus Hristos, a fost preamărit și cuvântul Lui a fost ascultat. Aici, în țara noastră, în casa fiecărui creștin și în fiecare suflet de român, Domnul nostru Iisus Hristos are un locaș. Fiecare plugar, fiecare muncitor și fiecare păstor din munții noștri cinstește pe Maica Domnului și-L iubește pe Domnul nostru Hristos. Biserica noastră, de asemenea, este iubită și ocrotită de Maica Domnului, pentru că această Biserică a păstrat învățătura lui Iisus Hristos curată, iar altarele ei au fost întotdeauna ieslea în care se odihnește Fiul lui Dumnezeu. Aceste altare sunt leagănul în care se află Iisus Hristos, la care preoții se închină și Căruia poporul dreptcredincios Îi aduce daruri mai pre-

țioase decât aurul, mai plăcute lui Dumnezeu decât smirna, mai sfinte decât tămâia: Credința, Iubirea și evlavioasa Smerenie creștinească.

Toată lumea recunoaște că în Biserica Ortodoxă s-au scris cele mai frumoase cântări de laudă și slavă în cinstea Maicii Domnului, acatiste și paraclise care sunt un izvor de mângâiere și de bucurie pentru tot creștinul. Biserica Ortodoxă i-a închinat Maicii Domnului cele mai frumoase sărbători: Nașterea Maicii Domnului, Buna Vestire, Adormirea Maicii Domnului, Izvorul Tămăduirii, Acoperământul Maicii Domnului, Intrarea în biserică și Soborul Maicii Domnului, din ziua a doua de Crăciun. Toate acestea sunt semne ale evlaviei noastre față de Maica Domnului. Sunt zile și praznice sfinte pe care Sfinții Părinți le-au așezat, ca poporul lui Dumnezeu să înalțe cântări de laudă și de mulțumire celei mai sfinte mame de pe pământ.

Impresionant, înălțător, este timpul în care tot poporul român, toți binecredincioșii creștini din Eparhia Ortodoxă Română a Maramureșului și Sătmăruului, îl petrec în post și rugăciune, de la 1 august și până la 15 august, ca să cinstească marele praznic al Adormirii Maicii Domnului. În ajunul acestui praznic se mișcă toată țara. Creștinii pleacă în convoaie spre sfintele mănăstiri, ca acolo, împreună cu călugării - care sunt fiii cei mai iubiți ai Maicii Domnului - să privegheze toată noaptea, să se roage, să-și mărturisească păcatele, să primească dezlegare și să înalțe cântări de laudă, de cinstire, de preamărire Născătoarei de Dumnezeu, care este ocrotitoarea și binefăcătoarea cea mai sfântă a neamului omenesc. În genunchi, bătrânii și tinerii, bărbați și femei, tineri cu suflet luminat, bărbați înțelepți, bătrâni curați la suflet și femei evlavioase, la Sfânta Marie Mare se îndreaptă și se roagă în fața sfintelor altare ale mănăstirilor, pentru că toți știm că fiecare mănăstire este o casă a Maicii Domnului. Pentru toate acestea, în această sfântă și mare sărbătoare a Nașterii Domnului, în care toți suntem veseli și cu inima înseninată, am dorit să sporesc bucuria voastră, vorbindu-vă despre aceea prin care Dumnezeu-Tatăl ne-a trimis și ne-a făcut cel mai mare dar, care

este Domnul nostru Iisus Hristos. Să vă vestesc tuturor că și voi sunteți fiii Maicii Domnului. Ea este Maica noastră, a tuturor celor ce facem parte din Biserica lui Iisus Hristos. Acesta este darul pe care în această sfântă zi vi-l ofer vouă, preacinstiți și preaiubiți frați.

Avem o nebiruită mărturie, proorocie, pe care o vedem împlinită sub ochii noștri, rostită de Duhul Sfânt prin Maica Domnului, care a prevestit ceea ce Dumnezeu a rânduit: ca pe Maica Fiului Său să o fericească toate neamurile.

La biserică ați venit astăzi ca niște oameni, dar acum, auzind Cuvântul lui Dumnezeu, să vă întoarceți acasă ca niște oameni mântuiți. Inima noastră s-a umplut astăzi de bucurie, pentru că am văzut alături de dumnezeiescul Prunc și pe Maica Lui, pe Născătoarea de Dumnezeu, care, prin Iisus Hristos, este și mama

noastră, a tuturor creștinilor adevărați. Avem o mamă fiecare, care ne-a născut, ne-a alăptat și ne-a crescut. Avem un tată care ne-a iubit și a muncit pentru noi toată viața; de aceștia să ne amintim azi fiecare și să ne rugăm pentru ei. Dar ei au îmbătrânit, unii dintre ei au murit, lăsându-ne orfani. Iisus Hristos, în marea Sa iubire de oameni, ne-a oferit, ca pe un dar ceresc, pe mama Sa, ca să ne fie tuturor mamă bună, mamă care nu îmbătrânește, mamă care nu moare, mamă care nu ne părăsește, mamă care nu ne lasă singuri, nu ne lasă orfani, ci se roagă neîncetat pentru noi păcătoșii. Și multă putere are rugăciunea mamei în fața Fiului ei. Se roagă pentru noi îngerii, iubiții mei frați, se roagă sfinții și dreptii, așa cum a rânduit Dumnezeu, care a zis unor păcătoși: „Mergeți la robul meu Iov să se roage pentru voi; din dragoste pentru el, voi fi îngăduitor, ca să nu mă port cu voi după nebulia voastră și păcătoșii au făcut cum le

spusese Domnul și Domnul a primit rugăciunea lui Iov” (Iov. 42, 8-9).

Dar mai presus și mai puternică decât rugăciunea tuturor îngerilor, dreptilor și sfinților este rugăciunea Maicii Domnului, care niciodată nu trebuie trecută cu vederea.

Luăți aminte, Maica Domnului se roagă pentru copiii săi ca Dumnezeu să-i aperse de cel rău. Maica Domnului se roagă pentru tineri să-i lumineze Dumnezeu, se roagă și pentru bătrâni, ca să le dea bunul Dumnezeu bătrâneți frumoase și sfârșit creștinesc, „fără durere, neînfruntat, în pace și răspuns bun la înfricoșătoarea judecată a lui Hristos”.

Maica Domnului se roagă mereu pentru familia noastră, pentru casa noastră, pentru viața noastră. Ea se roagă pentru cei vii și pentru cei morți deopotrivă. Toate binefacerile care se revarsă peste lume sunt rodul lacrimilor și a rugăciunilor ei fierbinți. Dacă am dori să cunoaștem un gând al Maicii Domnului, ascultați ce ne cere: Nu uitați pe Fiul meu. „Faceți orice vă va spune” (In. 4, 5). Amintiți-vă că pentru mântuirea voastră El, care este Fiul lui Dumnezeu, S-a născut într-un grajd, în ieslea vitelor.

Amintiți-vă că El, care este Domnul cerului și al pământului, a trăit sărac, necunoscut de nimeni treizeci de ani și a muncit din greu ca să-și câștige pâinea cea de toate zilele. Amintiți-vă de Învățătura Lui, de patimile Lui, de moartea și Învierea lui.

Nașterea Domnului, pe care și în acest an o sărbătorim în pace, am dori să fie închinată celei mai sfinte mame, care este Maica Domnului, dar și tuturor mameilor din lume, ce au inima sfâșiată de durere pentru copiii lor, care cad victimă morții sau păcatelor.

Pe Maica Domnului și pe toate mamele din țară le rog să se roage fierbinte Celui ce, în frig și în mizerie, S-a născut în peștera din Betleem, ca să ne aperse Țara, Biserica și Poporul.

Bucuria care a început pe pământ în ziua Nașterii Domnului să o prefacem într-o bucurie permanentă, sfântă, creștinească, românească, având încredere în Maica Domnului, care este ocrotitoarea Patriei noastre, a Bisericii noastre, a binecredinciosului popor român de pretutindeni.

Justinian cel Mare, Sfânt și Împărat

Fragment din cartea Justinian cel Mare Sfânt și Împărat, Asterios Gerostergios

Prin urcarea lui Iustin I pe tronul Imperiului Roman de Răsărit în 518, politica religioasă anticalcedoniană a înaintașilor săi, împărații Zenon și Anastasie, a încetat. Cel care a fost inițiatorul politicii filocalcedoniene a lui Iustin a fost nepotul său, Justinian, care se ocupa de cele mai multe dintre treburile împărătești ale unchiului său.

Justinian a urmat aceeași politică filocalcedoniană și în timpul îndelungatei sale domnii (527-565).

Justinian era o fire adânc religioasă și s-a confruntat plin de zel cu problemele religioase din vremea sa, pe care le-a studiat și a ajuns să le cunoască mai bine decât oricare alt împărat bizantin dinaintea lui.

Religiozitatea înăscută și educația sa religioasă deosebită l-au ridicat la nivelul de teolog profund.

Justinian credea că Ortodoxia este singura religie adevărată. De aceea a considerat că este dator să aibă credința creștin și de împărat creștin să aibă această credință de toate felurile de vrăjmași și să o răspândească înăuntrul și în afara statului său. Pentru a îndeplini acestea, el a alcătuit tratate și scrisori teologice și a emis legi potrivite. Aproape întreaga operă literară și legislativă a lui Justinian a fost una teologică și bisericească.

Deși este adresată deopotrivă vieții publice și vieții particulare, opera sa are o anumită unitate internă, ceea ce dovedește autenticitatea ei și faptul că a fost scrisă de Justinian. Vedem în ea o expunere limpede și o apărare puternică a credinței ortodoxe a autorului.

În timpul secolului al VI-lea, când a trăit, a teologhit și și-a împlinit politica religioasă.

Atașamentul scriitorilor bisericești din trecut era considerat o datorie absolută. Orice inovație era privită ca erezie și apostazie de la credința ortodoxă.

Justinian și-a întemeiat credința ortodoxă și teologia pe trecut. Pentru aceea, teologia sa nu introduce nicio inovație,

ci prezintă o reinterpretare și apărare a învățăturilor pe care Biserica le avea deja și în special învățăturile primelor patru Sinoade Ecumenice ale marilor Sfinți Părinți ai Bisericii.

Împăratul s-a luptat să însuflețea tuturor supușilor săi credința ortodoxă. Căutând să împlinească această misiune, el a folosit deopotrivă convingerea, dar și legea. Astfel, prin mai multe decrete, se împotrivesc păgânismului, samarinenilor, maniheilor și, în oarecare măsură, evreilor.

Faptul că Justinian s-a ridicat nu doar împotriva ereticilor și a necreștinilor, ci și împotriva conducătorilor creștini nevrednici, dovedește că religiozitatea sa era curată și firească.

Prima impresie față de legile lui Justinian împotriva necreștinilor este că sunt prea aspre. Cu toate acestea, în fapt, ele nu au fost respectate cu strictețe, întrucât scopul său nu erauciderea cetățenilor statului, ci convertirea lor la creștinism. Crezând cu putere că ritualurile păgâne și filozofia nu erau unele împotriva celeilalte, ci se uniseră ca să aibă declinul păgânismului, Justinian s-a împotrivit ambelor.

Strădania sa de a întoarce pe iudei la creștinism s-a realizat nu prin forță, ci prin măsuri cumpătate și, în special, prin puterea de convingere.

S-a împotrivit samarinenilor mult mai dur, din pricina acțiunilor de revoltă față de autoritatea sa imperială. Totuși, când ei au devenit supuși tronului imperial, la sfatul bunului Episcop Serghie al Cezareei, el a anulat legile aspre împotriva lor.

Justinian a mai luptat și cu maniheismul. Această religie își avea centrul în Persia, care era considerată potrivnică lumii romane. Datorită lucrării lor puternice de prozelitism, manihei erau văzuți de împărat ca o primejdie pentru Biserica, dar și pentru Stat. Astfel, motivele

politice și religioase l-au silit pe Justinian să se întoarcă împotriva lor cu asprime.

Pentru a-și împlini politica religioasă, el nu a introdus învățături noi, ci a urmat pilda înaintașilor săi. Totuși și-a luat în serios misiunea de apărător al credinței. Implicarea lui în treburile Bisericii s-a făcut pe temelia principiului înțelegerii (symphonia), care constituia o lungă tradiție între Stat și Biserică. Această tradiție nu era foarte clară și bine definită, și adesea cele două autorități se confruntaseră cu neînțelegeri. Justinian a limpezit însă lucrurile și a realizat temelia unei conlucrări armonioase între Stat și Biserică.

După părerea lui Justinian, aceste două autorități sunt organisme de sine stătătoare și de sine conducătoare; și, de vreme ce ele provin din același izvor, adică de la Dumnezeu, și au aceeași misiune, adică mântuirea oamenilor și Slava lui Dumnezeu, practic ele nu ar trebui să nu se înțeleagă. Astfel, nici spiritul cezaro-papismului (adică implicarea arbitrară a Statului în problemele Bisericii), nici spiritul papo-cesarismului (adică intervenția arbitrară a Bisericii în treburile Statului), ci un duh de conlucrare și de ajutor de fiecare parte se cuvine să existe între cele două autorități. Aplicând acest minunat principiu, Justinian a hotărât prin decret ca legile Bisericii, adică sfințele canoane, să fie și legi ale Statului. De asemenea, ori de câte ori legile Bisericii erau diferite de legile Statului, se cuvenea ca primele să fie respectate. Astfel, Justinian nu a dat legi pentru Biserică, ci pentru Stat. De câte ori a alcătuit legi pentru Biserică, conținutul lor nu era de la sine sau din legile civile, ci din învățăturile și din tradiția Bisericii. Deci legea Statului nu a fost un izvor pentru legea bisericească, în schimb a fost influențată de învățăturile bisericești și de tradiție.

Lucrarea legislativă a lui nici nu a micșorat legile dumnezeiești ale Bisericii, nici nu a schimbat canoanele ei. Acest fapt, credem, arată limpede că dorința

lui Justinian de a alcătui legi cu privire la stabilirea relațiilor dintre Biserică și Stat era, în primul rând, rodul credinței sale religioase, fără a uita, desigur, alte motive politice, naționale etc.

Scopul principal al politicii religioase a lui Justinian era unirea tuturor creștinilor într-o singură credință: Ortodoxia. Împlinirea acestui scop este exprimată clar în politica sa religioasă și în teologia sa. Astfel, curând după ridicarea pe tronul imperial a unchiului său, a fost respinsă politica anticalcedoniană și s-au făcut eforturi pentru respectarea hotărârilor de la Calcedon. Prin strădania lui Justinian și prin priceperea sa diplomatică, îndelungata Schismă achiană (484-519) dintre Bisericile Romei și Constantinopolului a fost vindecată. Totuși dobândirea păcii dintre cele două mari Biserici nu a adus unitatea și pacea întregii Bisericii, în special în Răsărit. Problema rupturii

între creștinii răsăriteni l-a preocupat pe Justinian aproape întreaga viață.

Justinian s-a interesat în special de monofiziți, care respingeau hotărârile Sinodului al IV-lea Ecumenic. După Justinian, unitatea bisericească se cuvenea a fi realizată nu prin renunțarea la credința ortodoxă, așa cum făcuseră împărații Zenon și Anastasie, ci urmând hotărârile Sinodului de la Calcedon. De aceea trebuia întocmit un plan care, pe de o parte, să nu micșoreze cu nimic autoritatea Sinodului de la Calcedon, iar pe de altă parte, să mulțumească pe monofiziții care i se împotriveau. Încercările teologice ale lui Justinian pentru a reinterpretă hotărârile Sinodului de la Calcedon au fost numite „neocalcedonism” și „iustinianism”.

Având experiența trecutului și cunoscând rânduiala canonică a Bisericii,

Justinian a încercat să evite acțiunile de forță ale înaintașilor săi, Zenon și Anastasie. El și-a îndeplinit politica religioasă în limitele drepturilor sale și ale tradiției bisericești.

În perioada 519-526, Justinian a stabilit ca temelie pentru politica sa bisericească de unificare și pentru teologia sa formula teopashită: „Unul din Sfânta Treime a pățimit în trup”. Prin această formulă dogmatică s-a căutat o apropiere între expresia Sfântului Chiril al Alexandriei: „Firea Cuvântului lui Dumnezeu întrupat” și cea a Sinodului de la Calcedon: „în două firi”.

Această formulă teopashită poate fi înțeleasă nu numai din punct de vedere monofizit, ci și dintr-o privire ortodoxă, tâlcuind comunicarea însușirilor celor două firi în Hristos, din pricina unirii lor în Persoana lui Hristos. Această expresie tâlcuiește învățătura Bisericii Ortodoxe că a doua Persoană a Sfintei Treimi a pățimit în Persoana lui Iisus Hristos nu după firea dumnezeiască, ci în trup (adică în firea omenească unită cu El). Deci unirea celor două firi (dumnezeiască și omenească) într-o singură Persoană (Hristos) se înfățișează aici. Această unitate era considerată de monofiziți a fi fost micșorată prin formula Sinodului al IV-lea Ecumenic: „în două firi”.

Justinian și-a pus mare nădejde în expresia teopashită pentru o apropiere între monofiziți și ortodocși. Deși a încercat să obțină o hotărâre oficială a Bisericii asupra acestei probleme (519), în special din partea Bisericii Romei (519-521), nu a reușit. Întrunirea de la Constantinopol din 532 dintre monofiziți și ortodocși s-a încheiat fără roade. Tulburarea și lipsa de înțelegere erau prezente de ambele părți. Mai târziu, profitând de situația liniștită a celor două partide și încurajat de faptul că nici unii nu se arătaseră împotriva formulei teopashite, Justinian a emis un decret în 533, prin care a impus formula teopashită. Dar încercarea sa de unire n-a reușit, întrucât și ortodocșii, și monofiziții au respins decretul. Astfel, Justinian a pierdut temeliele dogmatice pe care căuta să întemeieze politica sa de unificare și întoarcere a monofiziților la turma Bisericii Ortodoxe.

Deși împăratul a păstrat o atitudine precaută față de monofiziți din 531, el a luat măsuri aspre împotriva lor pentru aplicarea hotărârilor Sinodului Ortodox din 536, prin care Patriarhul monofizit Antim al Constantinopolului a fost condamnat și au fost înnoite anatemele

conducătorilor monofiziți Sever, Petru și Zooras. Totuși el nu a renunțat să caute posibilități de a continua dialogul dintre ortodocși și monofiziți. În timpul anului 543 Iustinian a emis un decret împotriva origenismului.

Acesta s-a dat din pricina certurilor puternice dintre călugării din Palestina, care erau separați în două: cei pentru origeniști și cei împotriva lor. Aceste certuri amenințau să rupă legătura dintre Bisericile Ierusalimului și Antiohiei. Teodor Askidas, episcopul origenist al Cezareei, care era un sftetic apropiat al lui Iustinian în probleme bisericești, i-a propus probabil condamnarea lui Teodor de Mopsuestia, pentru a ușura amărăciunea călugărilor origeniști din Palestina. Monahii antiorigeniști din același ținut îl considerau pe Teodor de Mopsuestia ca o autoritate în lupta cu monahii origeniști. Iustinian a văzut în condamnarea lui Teodor de Mopsuestia o posibilitate de a continua politica sa de unire bisericească, deoarece condamnarea lui Teodor de Mopsuestia era nu doar pe placul călugărilor origeniști din Palestina, ci și pe placul monofiziților. Aceștia căutasera să-i condamne pe Teodor și pe ucenicii săi, Teodoret de Cir, Ibas de Edessa, Diodor din Tars și alții, dar au fost acuzați de Sinodul al IV-lea Ecumenic de nestorianism, pentru că sinodul era de partea lui Teodoret de Cir și a lui Ibas de Edessa. Iustinian a recunoscut cererile monofiziților în timpul întâlnirii din 532 din Constantinopol. Astfel, pentru a scăpa de acuzele monofiziților față de Sinodul al IV-lea Ecumenic și pentru a face pe plac călugărilor origeniști din Palestina, Iustinian a emis primul său decret împotriva „Celor Trei Capitale”. Prin acest decret, el a condamnat persoana și opera lui Teodor de Mopsuestia, scrierile lui Teodoret de Cir care erau împotriva scrierilor Sfântului Chiril al Alexandriei și împotriva Sinodului al III-lea Ecumenic de la Efes, ca și scrisoarea lui Ibas din Edessa către un oarecare Maris din Persia. Decretul a fost trimis celor cinci Patriarhi, împreună cu porunca de a convoca pe episcopii de sub jurisdicția lor pentru ca să hotărască în legătură cu această acțiune. La început, episcopii din Răsărit au avut unele ezitări, căci se temeau să nu încalce autoritatea Sinodului al IV-lea Ecumenic. Totuși, fiind convingiți de către Iustinian că acest decret nu are nicio intenție de a pune la îndoială Sinodul de la Calcedon, l-au semnat. Dimpotrivă, în Apus și mai ales în Africa de Nord, decretul a ridicat o puternică împotrivire și

teologi binecunoscuți precum Facundus, Ferrandus, Liberatus și alții au scris tratate teologice împotriva lui.

Papei Vigiliu i s-a adus la cunoștință noua inițiativă teologică a lui Iustinian pe când era în Sicilia, unde fugise ca să scape de urmările cuceririi Romei de către goți, care îl priveau ca pe un dușman. La început, el a luat o poziție negativă față de decret. Apoi a plecat la Constantinopol, probabil la invitația împăratului. Cunoscând evenimentele de acolo de la reprezentanții săi, a rupt, timp de patru luni, comuniunea bisericească cu toți cei care semnasera decretul. Totuși, mai târziu, el și-a schimbat poziția și a emis un Iudicium pe 12 aprilie 548, prin care încercarea teologică a lui Iustinian era aprobată. Această schimbare a Papei se poate datora faptului că Iustinian l-a convins că decretul nu micșora cu nimic autoritatea Sinodului al IV-lea Ecumenic și că implicarea împăratului în problemele bisericești era în granițele responsabilităților sale.

Semnarea Iudicium-ului papal a dus la o puternică revoltă în întreg Apusul, nu numai împotriva împăratului, ci și împotriva lui Vigiliu.

Astfel, Iudicium-ul a fost anulat prin înțelegerea dintre împărat și Papă. În același timp, întâlnirea din 550 de la Constantinopol a hotărât convocarea unui Sinod Ecumenic, care să ia o hotărâre finală asupra chestiunii. Deși această întâlnire hotărâse ca nici împăratul și nici Papa să nu mai ia nicio inițiativă asupra problemei „Celor Trei Capitale”, înțelegerea nu a fost respectată. Vigiliu a încercat să-și restabilească autoritatea în Apus din interese personale și egoiste. Astfel, contrar promisiunii făcute lui Iustinian sub jurământ, de a-l sprijini în politica sa religioasă, s-a ridicat împotriva lui. Pe de altă parte, Iustinian, crezând cu tărie în părerea sa teologică, a început din nou să lucreze la apărarea lor.

Pentru a lumina clerul din Apus care se împotriva și care fusese chemat la sinod, dar arăta nesupunere, Iustinian a adunat scrieri patristice și a alcătuit un lung tratat teologic, însă a făcut greșea să-l publice ca decret imperial (551-553). Vigiliu s-a supus propunerii episcopilor apuseni și a condamnat nu doar decretul, ci și pe episcopii răsăriteni care lucrasera cu Iustinian. După aceasta, Vigiliu a fugit mai întâi în Basilica Sfântul Petru, care era înăuntrul palatului Hormizdas,

și apoi în Biserica Sfânta Eufimia din Calcedon, unde avusese loc Sinodul al IV-lea Ecumenic. Vigiliu nu a fugit în aceste locașuri pentru a-și salva viața, ci pentru a se proclama urmaș al Sfântului Petru și apărător al dreptei credințe de la Calcedon.

Înțelegând motivul plecării Papei din palatul Placidia, care era reședința sa permanentă în Constantinopol, și considerând această faptă o jignire adusă autorității imperiale, Iustinian a cerut întoarcerea Papei la palatul său. Evenimentele triste care au urmat în legătură cu Vigiliu și tovarășii săi apropiați nu au fost din vina lui Iustinian. Ele s-au datorat faptelor nesocotite ale lui Vigiliu și soluțiilor nepotrivite pe care le-au folosit marii demnitari ai armatei în rezolvarea problemei.

Iustinian a înțeles că a greșit publicând tratatul său teologic ca decret, s-a supus și a anulat decretul. Acest fapt a dat impresia unei victorii a lui Vigiliu. Totuși împăratul nu a renunțat la părerea sa teologică privind „Cele Trei Capitale”, căci era convins că în ele sunt multe învățături eretice. De aceea a lăsat ca hotărârea să fie luată de către Biserică. Mai târziu a discutat cu Papa despre convocarea unui Sinod Ecumenic și l-a sprijini pe acesta în reluarea legăturilor cu episcopii răsăriteni.

Discuțiile dintre Iustinian împreună cu episcopii răsăriteni și Vigiliu cu episcopii apuseni privind pregătirea unui Sinod Ecumenic nu au avut roadele dorite.

Motivul eșecului a fost faptul că Vigiliu a fost neputincios în a-și susține autoritatea papală și s-a temut că episcopii răsăriteni vor fi majoritari în sinod. El a propus anumite măsuri necanonice doar pentru a-și salva autoritatea personală. Propunerile sale micșorau Sinodul Ecumenic, făcându-l o simplă întrunire la care părerea Apusului și Răsăritului ar fi fost egal reprezentată. Aceste propuneri necanonice ale lui Vigiliu au fost respinse, întrucât ele se întemeiau pe o separare care nu exista de fapt în Biserică. În cele din urmă a fost convocat un mare sinod, pentru a se lua o hotărâre pentru întreaga Biserică în problema „Celor Trei Capitale”. Cele de mai sus dovedesc faptul că Iustinian a considerat că nici el, nici cei cinci Patriarhi, nici episcopul Romei nu sunt autorități ale Bisericii, ci numai adunarea episcopilor. Aceștia, în sinod, au arătat credința întregii Biserici. Sinodul Ecumenic, care a fost pregătit timp de trei ani (550), a fost convocat pe 5 mai 553 la Constantinopol. Papa Vigiliu nu a participat la discuții în prima sesiune. De asemenea, contrar tradiției,

nici împăratul nu a fost prezent, nici în persoană, nici prin reprezentanți. Marea majoritate în sinod o formau episcopii din provinciile răsăritene. A fost prezent și un anumit număr de episcopi din Apus. Sinodul a folosit ca bază pentru discuții cel de-al doilea decret al lui Iustinian împotriva „Celor Trei Capitale” și a alcătuit paisprezece anateme.

Prin aceste anateme, „Cele Trei Capitale” au fost condamnate. Faptul că cele treisprezece anateme din decretul lui Iustinian au fost incluse între cele paisprezece ale sinodului nu înseamnă că sinodul s-a supus voinței împăratului, ci doar că teologia lui Iustinian a fost aceeași cu credința episcopilor de la sinod. Sinodul l-a condamnat și pe Papa Vigiliu, dar a păstrat comuniunea cu Biserica Romei.

Înainte ca Sinodul Ecumenic să-și fi sfârșit lucrările, Papa Vigiliu a dorit să schimbe hotărârile și să impună de fapt părerea sa și ale episcopilor apuseni. El a publicat pe 14 mai primul Constitutum, prin care a condamnat învățăturile eretice ale lui Teodor de Mopsuestia. Totuși el nu a încuviințat condamnarea persoanei lui Teodor. De asemenea, el nu a încuviințat nici condamnarea lui Teodoret de Cir și a lui Ibas de Edessa, pentru că primul l-a condamnat pe Nestorie și a semnat hotărârile Sinodului al IV-lea Ecumenic, iar cel de-al doilea a semnat hotărârile Sinodului al III-lea Ecumenic. Cu toate acestea, câteva luni mai târziu, dorind să se întoarcă la Roma, care tocmai fusese eliberată de armatele imperiale, și-a schimbat din nou părerea. Printr-o scrisoare adresată Patriarhului Eutihie al Constantinopolului (553) și prin al doilea Constitutum (22 februarie 554), el s-a lepădat de cele susținute și a primit hotărârile Sinodului Ecumenic de la Constantinopol. Astfel, învățătura dogmatică de mai târziu a Bisericii Romano-Catolice despre infailibilitatea și primatul papal a primit o puternică lovitură din partea celui mai de seamă reprezentant al ei - Papa. Cel care a reușit să provoace acest lucru a fost împăratul-teolog Iustinian, care a apărut cu tărie tradiția canonică a Bisericii.

Putem presupune cu siguranță că înainte de plecarea lui Vigiliu de la Constantinopol secretariatul curții imperiale a schimbat actele Sinodului al V-lea Ecumenic, astfel încât persoana papei să fie ocrotită de orice jignire.

Totuși, actele arată limpede că Papa nu a participat la sinod, că nu a semnat

„Înainte de a-l cunoaște în profunzime l-am iubit pe acest mare și sfânt bărbat, pe împăratul Iustinian. Fără să cer acest lucru sfântul și preacuviosul meu părinte și stareț Nifon Nicolae Matei mi-a pus numele de Iustinian când m-a îmbrăcat în sfânta haină de monah. Nu m-am bucurat când mi s-a dat acest nume, pentru că, poate numele de Iustinian era prea strălucit pentru mine fiul modest al unui țăran simplu, dar care era de o bunătate și înțelepciune deosebită. Cu timpul acest nume m-a obligat să-l cinstesc și să-l iubesc foarte mult. Am simțit întotdeauna o adâncă venerație față de acest împărat, înainte de a-i cunoaște viața. Întotdeauna i-am intuit măreția lui”.

ÎPS Justinian despre Împăratul Iustinian

hotărârile, deși, după încuviințarea specială a împăratului și a sinodului, i s-a oferit posibilitatea de a confirma hotărârile sinodului mai târziu. Această revizuire a actelor sinodale l-a îndreptățit pe Vigiliu înaintea episcopilor apuseni, care erau împotriva lui și a sinodului. Existența a două forme de traducere latină a actelor sinodale adevărate presupunerea de mai sus.

Contrar obiceiului înaintașilor săi și al lui însuși, potrivit căruia se cuvinea să publice un decret de confirmare a hotărârilor sinodului, Iustinian doar a trimis actele sinodale conducătorilor Bisericii cu porunca de a convoca sinoade locale pentru studierea și confirmarea acestor hotărâri. Cu siguranță el a procedat așa pentru a evita revolta vrăjmașilor teologiei și politiciii sale bisericești de unificare și pentru a demonstra independența sinodului. Iustinian nu a impus hotărârile sinodului prin puterea

implicării personale. Câteva excepții sunt aflate în mărturia cronicarului Victor, dar el era dușman al politiciii bisericești a lui Iustinian.

Iustinian a încredințat această grijă conducătorilor Bisericii, convins că politica stăpânirii de sine era mult mai de folos decât forța.

Deși a biruit teologia unificatoare a lui Iustinian, monofiziții au rămas statornici în erezie. Pe de altă parte, eforturile stăruitoare ale lui Iustinian pentru continuarea dialogului cu monofiziții păreau să nu mai fie pe placul ortodocșilor, care priveau aceste strădanii ca zadarnice. De aceea Iustinian a fost învinuit de vrăjmașii politiciii sale bisericești de aftartodochetism, adică monofizitism extremist. Credem că acuza este falsă. Ea nu reiese nici din scrierile sale sau din întreaga sa politică religioasă, nici din mărturiile izvoarelor vremii.

Singura afirmație a istoricului Evagrie, că Iustinian a primit erezia aftartodocheților și că a publicat un decret prin care a impus erezia sa poporului, se datorează doar clevetirilor vrăjmașilor împăratului, și nicidecum unui fapt real.

Iustinian a fost un credincios și un supus membru al Bisericii Ortodoxe și a lucrat nu numai pentru apărarea învățăturilor sale dogmatice, ci și pentru a înălța statura morală și duhovnicească a reprezentanților ei. El credea cu tărie că refacerea morală și duhovnicească a conducătorilor Bisericii Ortodoxe va fi de mare folos înălțării morale și sufletești a poporului, pe de o parte, și dezvoltării Statului în toate domeniile sale, pe de altă parte. A fost interesat îndeosebi de cei care dețineau un scaun episcopal. A emis legi privind alegerea, hirotonirea și modul de viață al episcopilor. Prin ele a poruncit ca cei mai de seamă dintre clericii necăsătoriți să fie înălțați la această slujire. El a încredințat episcopilor numeroase îndatoriri, cum ar fi autoritatea judecătorească, supravegherea acțiunilor filantropice, precum și a unor lucrători ai Statului etc.

Iustinian a jucat un rol important în formularea și adoptarea legilor bisericesti sau canonice. Prin aceste decrete, el a făcut din canoanele Bisericii legi ale Statului, de exemplu cele care au stabilit relațiile clerului cu Statul, relația dintre ei înșiși, precum și poziția lor în comunitatea credincioșilor.

Prin legile sale bisericesti, Iustinian nu a introdus inovații. El doar a pus sub autoritatea legii ceea ce exista deja în practica și disciplina Bisericii. Astfel, pentru stabilirea diferitelor probleme bisericesti, el a hotărât ca totul să se rezolve prin convocarea unor sinoade locale o dată sau de două ori pe an. Problemele dogmatice și alte probleme de interes general se cuvin rezolvate prin Sinod Ecumenic. Iustinian considera sinodul ca fiind autoritatea legislativă și judecătorească cea mai înaltă a Bisericii. Nimeni nu putea ataca hotărârile unui adevărat Sinod Ecumenic. Iustinian a respectat drepturile celor cinci scaune patriarhale, adică al Romei, Constantinopolului, Alexandriei, Antiohiei și Ierusalimului. Din motive practice, a căutat uneori să-și sprijine politica religioasă doar pe autoritatea celor cinci Patriarhii (de exemplu: decretul teopashit din 533, decretul împotriva origenismului din 543 etc.). Deși toți episcopii sunt egali și, prin urmare, cei cinci Patriarhi sunt egali, urmând tradiția

Bisericii, Iustinian a susținut întâietatea de cinstire a episcopului Romei, vechea capitală a Imperiului Roman, pe care o cinstea și o respecta în mod special. Totuși împăratul nu a recunoscut prin aceasta un primat de autoritate sau infailibilitatea.

Următor în cinstire era episcopul Constantinopolului, noua capitală a statului roman, pe care Iustinian îl instituise prin lege drept a doua persoană ca autoritate în stat, după împărat. Episcopii de Alexandria, Antiohia și Ierusalim urmau în această ordine.

Preoții și diaconii ocupau o poziție importantă în organizarea Bisericii. Biserica le încredințase cea mai mare parte din misiunea ei de a predica, de a sfinți și de binefacere. Din această cauză, Iustinian a hotărât prin legislația sa ca persoana care urma să fie hirotonită preot sau diacon să fie aleasă dintre cei mai buni și mai evlavioși bărbați.

Împăratul a arătat o grijă deosebită pentru monahismul vremii și l-a sprijinit material și moral. Implicarea sa în treburile anumitor comunități religioase de monahi s-a datorat credinței privitoare la valoarea idealului monahal. El era convins că se cuvenea ca mănăstirile să fie în primul rând locuri de rugăciune și liniște, departe de problemele și piedicile vieții de zi cu zi, pentru acei oameni care au fost încercați moral și duhovnicește. În al doilea rând, mănăstirile ar trebui să fie centre de educație morală și religioasă pentru cetățenii statului, ca și centre pentru organizarea acțiunilor filantropice. Atât Statul, cât și Biserica puteau avea mult folos din astfel de centre spirituale și filantropice. Alt motiv pentru implicarea lui Iustinian în problemele monahismului a fost dorința sa de a așeza ordinea și de a ține sub control creșterea neîncetată și oarecum nesupravegheată a numărului monahilor. Din pricina ideilor înguste pe care le promovau și a influenței mari asupra poporului, unii călugări deveniseră surse de ceartă și neînțelegeri între oameni. Acestea erau o primejdie nu numai pentru Biserică, ci și pentru Stat. Prin legile sale, Iustinian a pus monahismul sub autoritatea episcopilor și a reglementat viața internă a mănăstirilor.

Una dintre urmările credinței religioase a împăratului a fost marea sa lucrare filantropică pentru cetățenii statului aflați în nevoi. Iustinian și-a arătat

credința prin dragoste lucrătoare și grijă pentru aproapele său. Astfel, Iustinian a alcătuit legi speciale pentru apărarea sărmanilor, orfanilor și văduvelor. De asemenea, a sprijinit lucrarea caritabilă a Bisericii și a cetățenilor. Mai mult, a fost un conducător, ca om și ca împărat, în alinarea și ajutarea acelor oameni care aveau nevoie de ajutor. În acest fel, el i-a ajutat pe săraci, pe cei bolnavi, pe sclavi, pe prizonierii de război și pe victimele urgiei naturii și ale invaziilor barbare. A construit și a renovat case pentru cei sărmani, spitale, orfeline, școli de reeducare etc. Prin legile sale, s-a îngrijit de apărarea și buna chivernisire a averilor lor. Biserica Ortodoxă nu a uitat niciodată slujirea lui Iustinian, iubirea și dăruirea lui. Chiar dacă au existat anumite îndoeli ale unor cu privire la credința ortodoxă a împăratului în vremea ultimilor săi ani - întemeiate în principal pe mărturia istoricului Evagrie - Biserica a prețuit întotdeauna lucrarea și personalitatea lui Iustinian și l-a introdus pe bună dreptate în rândul sfinților. Pomenirea sa se face în ziua de 2 august în toată lumea ortodoxă până în ziua de azi.

Concluzionând, putem adăuga, în încheiere, un gând care să adevărească și să aprecieze legătura dintre credința religioasă a împăratului și politica sa religioasă.

Suntem convinși că această cercetare arată limpede că politica religioasă a lui Iustinian și credința sa sunt fundamentale legate și depind una de cealaltă. Faptele împăratului privind problemele religioase ale vremii sunt în armonie deplină cu credința sa ortodoxă. Între credința sa ortodoxă și faptele sale există o relație internă care ne conduce la concluzia că prima reprezintă cauza principală și temelia celei de-a doua.

Această relație causală dintre credință și fapte în cazul lui Iustinian se vede clar în multe din acțiunile sale. Astfel, de pildă, implicarea sa și participarea activă la rezolvarea diferitelor probleme religioase din vremea sa, lucrarea sa legislativă, acțiunile de binefacere și așa mai departe pot fi înțelese și considerate ca roade ale credinței sale. În plus, existența însușirilor comune dintre credință și practică, adică doveditul caracter absolut al ambelor, prezența elementelor conservatoare etc. dovedesc legătura și dependența reciprocă dintre ele. Suntem de părere că toate acestea întăresc și lămuiesc concluziile și opiniile noastre prezentate în această lucrare față de politica religioasă și de credința lui Iustinian.

O nouă seară duhovnicească la Dumbrăvița

În binecuvântata vreme a Postului Adormirii Maicii Domnului, Parohia Ortodoxă Dumbrăvița a organizat în data de 2 august Seara Duhovnicească „Preamilostivă Maică”.

Au fost invitați părinții călugări de la Mănăstirea Rohița. Seara a debutat cu Slujba Paraclisului Maicii Domnului,

urmată de Taina Sfântului Maslu. Apoi, unul dintre părinții Mănăstirii a rostit un important cuvânt de învățătură, în care s-a referit la persoana Maicii Domnului, cu detalii despre viața și minunile Ei.

La îndemnul preotului paroh Bogdan Ciocotișan, credincioșii din Parohia Dumbrăvița au organizat, cu această ocazie, o colecție de produse alimentare pentru Sfânta Mănăstire.

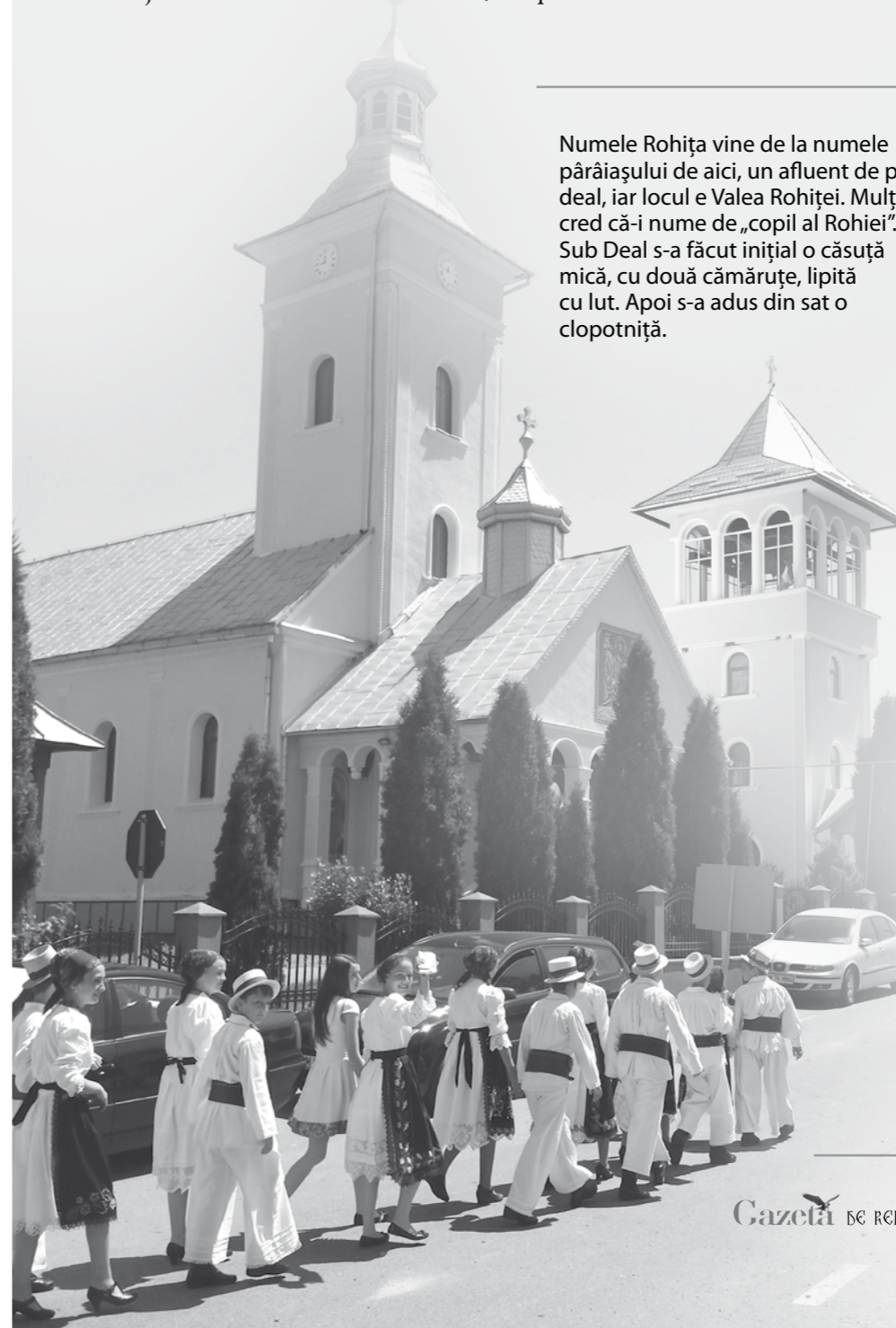
„Aceste seri duhovnicești au rolul de a-i aduna pe credincioși împreună, tineri și bătrâni, la rugăciune și la cântări aduse lui Dumnezeu. Parohia noastră va organiza o altă Seară duhovnicească în perioada Postului Nașterii Mântuitorului Iisus Hristos pentru tinerii din parohie”.

Preotul paroh Bogdan Ciocotișan

Numele Rohița vine de la numele pârâișului de aici, un afluent de pe deal, iar locul e Valea Rohiței. Mulți cred că-i nume de „copil al Rohiei”. Sub Deal s-a făcut inițial o căsuță mică, cu două cămăruțe, lipită cu lut. Apoi s-a adus din sat o clopotniță.

În 1985 a început reconstrucția bisericii de lemn, care ani buni n-a existat deloc în documente. În acele vremuri, construcția unor lăcașuri de culte era considerată o adevărată crimă. Așa că, oamenii au ținut locul ascuns, la fel ca și vechiul blestem care le-a marcat existența. În 1990, mănăstirea a devenit schit aparținător al Mănăstirii Rohia. În 1993, după Paști, s-a vrut să se ia inițiativa, să vină aici câte un părinte călugăr și un frate câte o lună, să facă slujbele ca la Rohia, de trei ori pe zi, și să lucreze ce apucă pe aici. Părintele stareț Vasile a spus că într-o lună n-apucă să se facă mare lucru și că ar fi mai bine să fie cineva permanent la Rohița.

Din 1994, «Rohița» a devenit iar mănăstire: în 1993 s-a înzestrat casa cu de toate. Din 15 octombrie 1994, până în 15 iulie 1995 s-a pictat paraclisul de sus. Pictorii sunt: Gheorghe Rogojan și Sorin, doi frați din Dumbrăvița. Fațada casei cu paraclis a fost împodobită cu un mozaic de Murano, donat de Arhimandritul Paisie Cosma, starețul Mănăstirii «Sf. Ilie»-Coroieni. Din 21 septembrie 2004 s-a început restaurarea bisericii. Asta cu atât mai mult cu cât cedase acoperișul, pe atunci erau doar două rânduri de draniță.

„Ovreiul” care a găsit fericirea și credința în „șerpăria” de la Jilava

Scriitor, jurist, intelectual de marcă, critic, dar, mai presus de toate, un Don Quijote care a învățat să vadă un castel în „șerpăria” de la Jilava și să găsească fericirea în cea mai cruntă suferință * În 29 iulie, se împlinesc 103 ani de la nașterea lui Nicolae Steinhardt, intelectualul pur și agnostic botezat în închisoare și transformat apoi în monahul Nicolae de la Rohia * O lecție de viață trăită care demonstrează că: „definiția eroismului și a sfințeniei nu este decât aceasta: să faci imposibilul posibil”.

Există oameni care îl fac pe Dumnezeu să zâmbească. Iar Steinhardt era, cu siguranță, unul dintre ei. Pentru că, în fața curajului cu care a înfruntat presiunile unui sistem demonic, în fața onoarei cu care și-a apărat prietenii, în fața credinței găsite și, mai ales, păstrate într-o celulă, dar și în fața bucuriei lui copilărești, nici cel Preaînalt nu se putea să nu zâmbească. Nicolae Steinhardt a fost un adevărat „nomenclator” de meserii, dar, mai ales, a fost unul dintre oamenii despre care Karl Jaspers spunea că dau măsura umanului.

Arestat și condamnat în procesul grupului Noica-Pillat pentru refuzul de a fi Iuda, admirator al lui Chesterton, Dostoievski, Soljenițin, Malraux, Camus, intelectual cu spirit universal și, totodată, patriot, credea că „definiția eroismului și a sfințeniei nu este decât aceasta: să faci imposibilul posibil”. Și dacă nu pentru intelectul, pentru credința și principiile sale, atunci pentru tăria de a face imposibilul posibil, Nicolae Steinhardt este un erou și un sfânt. Până la urmă, întreaga sa viață și lecție despre asta este: despre paradoxul pe care l-a iubit atât de mult. „Jurnalul” vieții sale ar fi putut fi foarte bine unul al suferinței, al nefericirii, al nedreptății. Numai că Steinhardt a găsit „arma” care

l-a scos din contabil și posibil. Credința și iubirea. Iar ele i-au adus libertatea și fericirea.

Nicolae Steinhardt s-a născut acum 103 de ani. Mai exact, în 29 iulie 1912, în comuna Pantelimon de lângă București, într-o familie evreiască. Tatăl său, inginerul și arhitectul Oscar Steinhardt, era directorul fabricii de mobilă și chereștea și participase activ la Primul război mondial, fiind rănit la Mărăști și decorat cu ordinul Virtutea militară.

Între anii 1919–1929 urmează cursurile școlii primare (în particular și la școala „Clementa”), și ale liceului Spiru Haret. Printre colegii de aici se numără Constantin Noica, Mircea Eliade, Arșavir Acterian, Haig Acterian, Alexandru Paleologu, Dinu Pillat, Marcel Avramescu ș.a. Singurul elev de confesiune mozaică, urmează alături de colegii săi cursurile de religie creștină, cu preotul Georgescu-Silvestru, care de mai multe ori spunea clasei: „decât să văd ministru al Cultelor pe un papistaș ca Maniu, mai bine pe un jidan de-al nostru, băiat de treabă cum e” (Primejdia mărturisirii, pp. 171-172) Nicu Steinhardt. Își ia bacalaureatul în 1929. După 1929 frecventează cenaclul literar „Sburătorul” al lui Eugen Lovinescu, descoperindu-se în el germeii viitorului literat.

Își ia licența în Drept și Litere la Universitatea din București în 1934, iar în 1936 își susține la București doctoratul în drept constituțional, cu lucrarea Principiile clasice și noile tendințe ale dreptului constituțional. Critica operii lui Léon Duguit, publicată în același an. Din această perioadă datează începutul prieteniei cu Emanuel Neuman (Manole), pe care o consideră „până la botez, evenimentul cel mai de seamă” (Jurnalul fericirii, p. 121).

La sfârșitul anului 1959, pe când aștepta să fie chemat de Securitate asemenea prietenilor săi din lotul Noica-Pillat, Steinhardt a fost sfătuit de tatăl său să nu spună nimic. Chiar dacă asta însemna pentru el închisoare sigură, iar pentru tatăl său, o bătrânețe agitată, plină de griji și singurătate: „E adevărat, zice tata, că vei avea zile foarte grele. Dar nopțile le vei avea liniștite, vei dormi bine. Pe când, dacă accepți să fii martor al acuzării vei avea, ce-i drept, zile destul de bune, dar nopțile vor fi îngrozitoare. N-o să poți închide un ochi. O să trebuiască să trăiești numai cu somnifere și calmante; abrutizat și moțând toată ziua, iar noaptea, chinuitor de treaz. O să te perpelești ca un nebun. Cată-ți de treabă! Hai, nu mai ezita! Trebuie să faci închisoare. Mi se rupe și mie inima, dar n-ai încotro!”

La 31 decembrie 1959 este convocat la Securitate, cerându-i-se să fie martor al acuzării, punându-i-se în vedere că dacă refuză să fie martor al acuzării, va fi arestat și implicat în „lotul intelectualilor mistico-legionari”. Anchetat pentru că a refuzat să depună mărturie împotriva lui Constantin Noica, este condamnat în „lotul Pillat-Noica” la 13 ani de muncă silnică, sub acuzația de „crimă de uneltire contra ordinii sociale”.

În „Jurnalul fericirii”, Steinhardt vorbește despre trei soluții de a învinge orice univers concentraționar: „Soljenitîn, Zinoviev, Churchill, Bukovski. Moartea consimțită, asumată, anticipată, provocată; nepăsarea și obrăznicia; vitejia însoțită de o veselie turbată. Liberi sunteți să alegeți. Dar, se cuvine să vă dați seama că lumește și omenește vorbind, altă cale de a înfrunta cercul de fier, care-i în parte și de cretă, e îndoielnic să găsiți. Veți protesta, poate, considerând că soluțiile subînțeleg o formă de viață echivalentă cu moartea, ori mai rea ca moartea, implicând riscul morții fizice în orice clipă. Asta așa pare. Vă mirați? Pentru că nu l-ați citit pe Igor Safarevici, pentru că încă nu ați aflat că totalitarismul nu e atât de încheșat unei teorii economice, biologice sau sociale, cât mai ales manifestarea unei atracții pentru moarte. Iar secretul celor care nu se pot încadra în totalitarism e simplu: ei iubesc viața, nu moartea. Moartea, însă, cine, Singur a învins-o? Cel ce cu moartea o a calcat”.

El a ales cea de-a treia variantă și a reușit să iasă din cercul concentraționar al comunismului mai liber, mai împăcat și mai fericit decât intrase. De fapt, abia acolo, în cea mai cruntă suferință fizică a reușit să descopere cea mai înaltă fericire sufletească.

Acolo, în Camera 18 a Închisorii Jilava găsește libertatea absolută și fericirea. La 15 martie 1960, în închisoarea Jilava, ieromonahul basarabean Mina Dobzeu îl botează întru Iisus Hristos, naș de botez fiindu-i Emanuel Vidrașcu (coleg de lot, fost șef de cabinet al mareșalului Antonescu), iar ca martori ai tainei participă Alexandru Paleologu, doi preoți romano-catolici, unul fiind chiar Monseniorul Ghica, doi preoți uniți și unul protestant, „spre a da botezului un caracter ecumenic”:

„Când puhoiul de oameni se întoarce cu zgomot mare, ducând în rând de câte doi balia, ciubărul, tinea și un «rezervor» cu apă, părintele Mina, fără a-și scoate mantaua, dă buzna la singura căniță din cameră – e o căniță roșie, cu

smalțul sărit, năclăită și respingătoare – și o umple cu apă viermănoasă proaspăt adusă în «rezervorul» purtat de el și de un alt deținut. (...) Doi dintre deținuți, complici, trec în dreptul vizetei, s-o astupe. S-ar putea în orice clipă să vină gardianul să se uite, dar acum, când celulele, pe rând, sunt scoase la plimbare ori aduse înapoi, e puțin probabil.

La repezeală – dar cu acea iscusință preoțească, unde iuțea nu stânjenește dicția deslușită – părintele Mina rostește cuvintele trebuincioase, mă înseamnă cu semnul crucii, îmi toarnă pe cap și pe umeri tot conținutul ibricului (cănița e un fel de ibric bont) și mă botează în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh.

De spovedit, m-am spovedit sumar: botezul șterge toate păcatele. Mă nasc din nou, din apă viermănoasă și din duh rapid. Trecem apoi, oarecum liniștiți, oarecum ușurați – hoțul care nu-i prins în fapt e om cinstit – la patul unuia din

preoții greco-catolici: e lângă tinea și balie (am coborât cu toții de la curcigu), și acolo recit crezul (ortodox), după cum fusese stabilit.

Reînnoiesc făgăduința de a nu uita că am fost botezat sub pecetea ecumenismului. Gata.”

Urcușul său duhovnicesc nu era însă gata. Scara suferințelor continuă până în august 1964, când este eliberat, în urma grațierii generale a deținuților politici. Eiberat, după moartea tatălui său (1967) începe să-și caute o mănăstire.

Un evreu convertit la creștinism și cu stigmatul de deținut politic nu era însă candidatul ideal la o mănăstire.

Prin intermediul prietenului său Noica, care îl întâlnește pe ÎPS Justinian la o lansare de carte, și datorită curajului Arhiepiscopului Justinian, este primit la Rohia. Aici a trăit probabil cea mai fericită perioadă din viața sa.

În martie 1989, angina pectorală de care suferea se agravează și N. Steinhardt se decide să plece la București pentru a vedea un medic specialist.

Face drumul spre Baia Mare împreună cu Părintele Mina Dobzeu, căruia îi mărturisește: „Tare mă supără niște gânduri, că nu m-a iertat Dumnezeu din păcatele tinereții mele”. Iar Părintele Mina îl liniștește: „Satana, care vede că nu mai te poate duce la păcat, te tulbură cu trecutul. Deci, matala, care ai trecut la creștinism și te-ai botezat, ți-a iertat păcatele personale și păcatul originar. Te-ai spovedit, te-ai mărturisit, ai intrat în monahism, care este iarăși un botez prin care ți-a iertat toate păcatele. Fii liniștit că aceasta este o provocare de la cel rău, care îți aduce tulburare ca să n-ai liniște nici acum”.

Boala se agravează și este obligat să-și întrerupă călătoria și să se interneze la spitalul din Baia Mare, unde moare câteva zile mai târziu, joi, 30 martie 1989. La înmormântarea sa, riguros supravegheat de Securitate, s-au strâns cei mai buni prieteni, alături de care a suferit nedreptățile regimului comunist. ÎPS Justinian, gândindu-se ce cuvânt de învățătură să spună, a deschis la întâmplare Biblia și a găsit: „Iată un evreu fără viclesug”.

Și tocmai lipsa aceasta de „viclesug”, sinceritatea, puritatea îl defineau probabil cel mai bine pe Steinhardt. Pentru că principiile, lecțiile lui nu erau vorbe goale, ci trecuseră proba lacrimilor, a sângelui și a suferinței.

El este unul din oamenii care l-au găsit pe Dumnezeu și fericirea în locul cel mai puțin posibil: în sufletul lor. Și da, există oameni care îl fac pe Dumnezeu să zâmbească. Iar Steinhardt era, cu siguranță unul dintre ei.

O ZI DIN VIAȚA PĂRINTELUI NICOLAE STEINHARDT

„Viața monahală, spre deosebire de ce se crede, e tare activă. Aproape că nu mai rămâne timp pentru lectură și vis. Suntem constrânși să facem simultan cel puțin două lucrări, spre pildă să citim și să medităm, să umblăm (lucram, spălăm) și să ne rugăm, să vorbim și să proiectăm. (Ca Mozart care compunea o lucrare nouă în vreme ce - mecanic - își transcria muzica făurită în prealabil, tot mintal.) Mă scol la 4 1/2, niciodată după 5. Sunt maniac: fac gimnastică, mă spăl - nu de mântuială, îmi aerisesc și potrivesc odaia (pentru nimic în lume nu aș lăsa-o, la plecare, în dezordine, vraise, cu patul nefăcut), mă rog pe scurt. Apoi: liturghia. Într-o cameră: scriu ori citesc. Apoi la bibliotecă, unde am neîncetat de lucru. Dau cărți cu împrumut. La 12 bat clopotul. Dacă vin oaspeți străini, o fac pe ghidul, uneori și pentru români. La 5 e vecernia, masa de seară: devreme. Nițică lectură, meditație, odihnă. La 10, slujba de noapte (miezonoptica),

slujba monahală specifică. Nu ajung să mă culc înainte de 12, nu depășesc așadar decât cu aproximativ un ceas recomandarea monahală: cel mult 4 ore de somn. Duminică și în zilele de sărbătoare stau la biroul mănăstirii și primesc pomelnicele credincioșilor, ascultându-le păsurile și sfătuindu-i. Timp mult îmi ia și pregătirea predicilor (predic din când în când, cu mare plăcere și în stil cam neconformist!). Oblojirea subreidei mele sănătăți (în frunte stau: o vechă și vrăjmașă colită și o destul de recentă, dar acută angină pectorală, unde mai pui că sunt și specialist în accidente: arsuri, căderi, degete zdrobite...) e și cam tare cronofaga. Mai primesc și o vastă corespondență căreia, firește, va trebui să-i raspund. Mai sunt și grijile gospodărești, întreținerea curățeniei și ordinii în cameră, a curățeniei trupești... După cum vedeți, viața călugarească nu e totuna cu trândăvia și toropeala”.

N. Steinhardt

„Cel mai important lucru pe care l-am învățat de la Nicu este importanța curajului fizic, cheia libertății. Nimic altceva nu contează la fel de mult, nici ideile, nici convingerile. Pot fi liberi, spunea el și avea perfectă dreptate, numai cei care fac față riscurilor libertății, sărăciei, durerii, torturii”.

Toma Pavel, profesor de literatură la Universitatea din Chicago

Odată, invitat la mine acasă împreună cu Bambi Brezianu, am făcut împreună mare haz, citind în cutare ziar străin că s-au descoperit pe muntele Ararat urme ale arcei lui Noe. Zicea „Nu în astfel de lucruri se întemeiază credința mea, dar tot îmi pare bine, uite-așa de-al naibii!”.

Virgil Nemoianu, membru al Academiei Europene de Arte și Științe

PS JUSTIN A PARTICIPAT LA ZILELE CULTURALE „MONAHUL NICOLAE DELAROHIA”

Ultima zi a manifestărilor Zilele Culturale „Monahul Nicolae Delarohia” s-a desfășurat, miercuri, 29 iulie, ziua de naștere a marelui eseist și scriitor N. Steinhardt, în Baia Mare, la Catedrala Episcopala „Sfânta Treime”, în prezența PS Dr. Justin Sigheteanul, Arhiepiscop Vicar al Episcopiei Maramureșului și Sătmăruului și președintele Fundației „N. Steinhardt”. A fost ziua în care s-a lansat al XVII-lea volum din Integrala N. Steinhardt, programată să apară în 21 de volume, Monahul Nicolae Delarohia fiind primul scriitor din literatura română care va avea opera publicată în întregime sub această formă. Lansarea volumului, intitulat „N. Steinhardt - Convorbiri cu Zaharia Sângeorzan și Nicolae Baci”, volum îngrijit de Conf. Univ. Dr. Florian Roatiș, a avut loc în sala „Sfântul Iosif Mărturisitorul”, în prezența conducerii și membrilor Fundației N. Steinhardt, a pictorilor din taberele de pictură de la Mănăstirea Rohia și Rohița, și a

mai multor universitari și oameni de cultură din țară și județ.

„Vreau să îmi exprim bucuria că parteneriatul nostru între Editura Mănăstirii Rohia și prestigioasa Editură Polirom din Iași a avut un succes deosebit, în sensul că s-a ajuns la cel de-al XVII-lea volum al integralei N. Steinhardt, pe care îl lansăm astăzi. Este, fără îndoială, o lucrare pe care Fundația N. Steinhardt și Mănăstirea Rohia o duc cu succes și se apropie de acest sfârșit de proiect. Mulțumim conducerii Editurii Polirom, care a ținut ritmul, colectivului de redactare a volumelor, în mod deosebit domnului Conf. Univ. Dr. Florian Roatiș. Suntem la cea de-a XVII-a ediție a

Zilelor „Monahul Nicolae Delarohia”, după un început mai timid, dar după care am ajuns la o tabără de pictură, la Mănăstirea Rohița, și la o școală de pictură a icoanelor pe sticlă, la Mănăstirea Rohia, care se finalizează cu o expoziție deosebită la Catedrala Episcopală „Sfânta Treime”, care tinde să devină un centru cultural al nord-vestului, de o importanță culturală deosebită. Această Catedrală este a tinerilor. Așa ne place să o numim.”

PS Justin Sigheteanul a admirat apoi expoziția de icoane și sculpturi din sala „Sfinții Martiri Brâncoveni”, a asistat și la un mic recital de muzică bisericească tradițională susținut de Grupul Psaltic „Sfântul Ioan Damaschin”, condus de Sorin Albu.

„Împotriva acestui statut de om firav, avea o energie, un resort spiritual, o bucurie năvalnică de a fi. Ceva absolut uluitor și contagios în același timp”.

Mihai Șora, filosof

„Fără să avem un dialog, l-am zărit recules la biserica Schitul Darvari de nenumărate ori. Când eram student în București, frecventam biserița respectivă pentru că acolo era un preot deosebit: părintele George Teodorescu. Și îl observam în spate pe acest bărbat măruntel cu barbă care stătea recules la liturghie”.

ÎPS Andrei Andreicuț

„Biblioteca era pentru Părintele Nicolae al doilea altar. Cele peste 25.000 de volume, câte erau atunci în biblioteca mănăstirii, i-au trecut toate prin mâini pentru a le fișa, a le numerota și a le lipi etichetele. Aici se simțea sacerdot și lucra cu cărțile ca și cu niște ființe vii”.

P.S. Justin Hodea Sigheteanul

DESPRE STEINHARDT

Paraclisul Maicii Domnului în Parohia Mesteacă

Marti 4 august, P.S. Iustin Sigheteanul a săvârșit slujba Paraclisului Maicii Domnului în Parohia Mesteacă, Protopopiatul Chioar, însoțit de un sobor de 6 preoți și a sfințit o troiță de lemn ridicată în incinta Bisericii. După Slujba Paraclisului, Preasfinția Sa, împreună cu părinții consilieri eparhiali, au vizitat biserica din Parohia Boiu Mare spre a vedea care este stadiul lucrărilor, în vederea târnosirii bisericii, care este programată în data de 6 septembrie 2015.

„A fost o întâlnire importantă a Preasfinției Sale Iustin Sigheteanul cu credincioșii din Parohia Mesteacă, întrucât în cei 21 de ani de arhierie, este pentru prima dată când slujește în acest sat. Chiar dacă nu a fost la un eveniment foarte mare, ci la o slujbă a Paraclisului, prezența Preasfinției Sale a fost binevenită, mai ales că după slujba Paraclisului a fost sfințită o troiță, ridicată în curtea Bisericii. Slujba Paraclisului este slujba cea mai importantă dedicată Maicii Domnului, și este cea mai potrivită slujbă care se săvârșește în această perioadă a Postului Adormirii Maicii Domnului. Este o rugăciune foarte cuprinzătoare care este benefică pentru orice categorie de credincioși. PS Iustin a fost întâmpinat de foarte mulți localnici care au venit înbrăcați în port popular de Chioar, ba mai mult, au pregătit și satul pentru acest eveniment, scoțând tricolor la fiecare poartă”.

Părintele Cristian Ștefan, consilier cultural al Episcopiei Ortodoxe a Maramureșului și Sătmăului